

İnvestisiya mühitinin biznes infrastrukturunun inkişafına təsiri: müasir yanaşmalar və perspektivlər

Salatin Dəmirova 

Xülasə. Müasir iqtisadi şəraitdə investisiya mühiti biznes infrastrukturunun inkişafına təsir göstərən əsas amillərdən biri kimi çıxış edir. Əlverişli investisiya mühiti sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyət imkanlarını genişləndirir, istehsal və xidmət sahələrində yeni layihələrin həyata keçirilməsinə şərait yaradır, həmçinin, ölkədə rəqabətqabiliyyətli biznes ekosisteminin formalaşmasını sürətləndirir. Biznes infrastrukturunu nəqliyyat, logistika, enerji, maliyyə-bank xidmətləri, sənaye parkları, texnoparklar, biznes inkubatorları və rəqəmsal platformalar kimi sahələri əhatə etdiyindən investisiya axınlarının bu istiqamətlərə yönəldilməsi iqtisadi inkişaf baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Tədqiqat mövzusunun aktuallığı ondan ibarətdir ki, müasir dövrdə yalnız kapital qoyuluşlarının həcmi deyil, həm də investisiyaların səmərəli idarə olunması, innovativ texnologiyalara yönəldilməsi və dayanıqlı inkişaf prinsipləri əsasında həyata keçirilməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. İnvestisiya mühitinin yaxşılaşdırılması biznes subyektləri üçün maliyyə resurslarına çıxışı asanlaşdırır, regionlarda iqtisadi fəallığı artırır və qeyri-neft sektorunun inkişafına təkan verir. Nəticədə, biznes infrastrukturunun modernləşməsi, yeni iş yerlərinin yaradılması və iqtisadiyyatın diversifikasiyası üçün geniş imkanlar formalaşır.

Açar sözlər: investisiya mühiti, biznes infrastrukturunu, sahibkarlıq, iqtisadi inkişaf, qeyri-neft sektoru, innovasiya, rəqabətqabiliyyətlik

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti, magistrant, Bakı, Azərbaycan

E-poçt: salatin.demirova@gmail.com

Daxil oldu: 2 Fevral 2026; Qəbul edildi: 13 May 2026; Onlayn dərc edildi: 30 May 2026

© Müəllif(lər) 2026. Bu, Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Beynəlxalq Lisenziyası (CC BY-NC 4.0) şərtləri altında paylanan açıq girişli məqalədir.

The Impact of the Investment Environment on the Development of Business Infrastructure: Modern Approaches and Prospects

Salatin Damirova 

Abstract. In modern economic conditions, the investment environment acts as one of the main factors influencing the development of business infrastructure. A favorable investment environment expands the opportunities for business entities, creates conditions for the implementation of new projects in the production and service sectors, and also accelerates the formation of a competitive business ecosystem in the country. Since business infrastructure covers areas such as transport, logistics, energy, financial and banking services, industrial parks, technoparks, business incubators and digital

platforms, the direction of investment flows in these areas is of great importance in terms of economic development. The relevance of the research topic is that in modern times, not only the volume of capital investments, but also the efficient management of investments, their orientation to innovative technologies and implementation based on the principles of sustainable development are of particular importance. Improving the investment climate facilitates access to financial resources for business entities, increases economic activity in the regions and stimulates the development of the non-oil sector. As a result, broad opportunities are formed for the modernization of business infrastructure, creation of new jobs and diversification of the economy.

Keywords: investment climate, business infrastructure, entrepreneurship, economic development, non-oil sector, innovation, competitiveness

Azerbaijan University of Architecture and Construction, Master's student, Baku, Azerbaijan

E-mail: salatin.demirova@gmail.com

Received: 2 February 2026; Accepted: 13 May 2026; Published online: 30 May 2026

© Author(s) 2026. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0).

Giriş

Müasir dövrdə iqtisadi inkişafın təmin olunmasında investisiya mühitinin rolu getdikcə artır. Ölkədə əlverişli investisiya şəraitinin formalaşdırılması sahibkarlıq fəaliyyətinin genişlənməsinə, yeni istehsal və xidmət sahələrinin yaranmasına, həmçinin, biznes infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə mühüm təsir göstərir. İnvestisiya mühiti yalnız kapital qoyuluşlarının cəlb edilməsi ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda, hüquqi baza, dövlət dəstəyi, maliyyə resurslarına çıxış, nəqliyyat-logistika imkanları, rəqəmsal texnologiyalar və institusional şəffaflıq kimi amilləri də əhatə edir. Biznes infrastrukturunu iqtisadi fəaliyyətin səmərəli təşkilində əsas dayaqlardan biridir. Sənaye parkları, texnoparklar, logistika mərkəzləri, maliyyə-bank sistemi, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları və sahibkarlığa dəstək mexanizmləri biznes subyektlərinin inkişafına əlverişli şərait yaradır. Bu infrastruktur elementlərinin gücləndirilməsi investisiyaların daha səmərəli istifadəsinə, regionlarda iqtisadi fəallığın artmasına və qeyri-neft sektorunun inkişafına imkan verir (OECD, 2023; OECD, 2024; UNCTAD, 2024).

Tədqiqat

Mövzunun aktuallığı ondan ibarətdir ki, qlobal iqtisadi rəqabətin gücləndiyi bir şəraitdə ölkələr investisiya cəlb ediciliyini artırmaq və biznes mühitini yaxşılaşdırmaq üçün yeni yanaşmalardan istifadə edirlər. Bu baxımdan, investisiya mühitinin biznes infrastrukturunun inkişafına təsirinin araşdırılması, mövcud problemlərin müəyyənləşdirilməsi və perspektiv inkişaf istiqamətlərinin qiymətləndirilməsi mühüm elmi və praktiki əhəmiyyət daşıyır.

Cədvəl 1

İnvestisiya mühitinin biznes infrastrukturunun inkişafına təsiri

İstiqamət	İnvestisiya mühitinin təsiri	Biznes infrastrukturunda gözlənilən nəticə
Maliyyə resurslarına çıxış	Bank kreditləri, güzəştli maliyyələşmə və investisiya fondları sahibkarların kapital imkanlarını artırır.	Yeni müəssisələrin yaradılması, mövcud bizneslərin genişlənməsi və istehsal gücünün artması baş verir.
Nəqliyyat və logistika infrastruktur	İnvestisiyalar yolların, dəmir yolu xətlərinin, limanların, anbarların və logistika mərkəzlərinin inkişafına yönəlir.	Məhsulların daşınma xərcləri azalır, bazarlara çıxış sürətlənir və ixrac imkanları genişlənir.
Sənaye parkları və texnoparklar	Dövlət və özəl investisiyalar sahibkarlar üçün hazır infrastruktur və güzəştli fəaliyyət mühiti yaradır.	İstehsal sahələri inkişaf edir, innovativ bizneslər artır və qeyri-neft sektorunun payı yüksəlir.
Rəqəmsal infrastruktur	Elektron xidmətlərə, rəqəmsal ödəniş sistemlərinə və informasiya texnologiyalarına qoyulan investisiyalar artır.	Biznes prosesləri sürətlənir, şəffaflıq yüksəlir və elektron ticarət imkanları genişlənir.
Enerji infrastruktur	Enerji təminatına və alternativ enerji layihələrinə investisiyalar biznesin dayanıqlı fəaliyyətini dəstəkləyir.	Müəssisələrin enerji təminatı yaxşılaşır, istehsalda fasiləsizlik və xərclərin optimallaşması təmin edilir.
Hüquqi və institusional mühit	İnvestor hüquqlarının qorunması, şəffaf idarəetmə və qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi investisiya cəlbediciliyini artırır.	Sahibkarların inamı güclənir, investisiya riskləri azalır və biznes fəaliyyəti sabitləşir.
Regional inkişaf	Regionlara yönəldilən investisiyalar yerli infrastrukturun və sahibkarlıq fəaliyyətinin inkişafını sürətləndirir.	Regionlarda məşğulluq artır, iqtisadi fəallıq güclənir və regional bərabərsizliklər azalır.
Yaşıl və dayanıqlı investisiyalar	Ekoloji layihələrə, enerji səmərəliliyinə və yaşıl texnologiyalara investisiya qoyulduğu artır.	Dayanıqlı biznes modeli formalaşır, ekoloji təhlükəsizlik təmin olunur və uzunmüddətli inkişaf imkanları genişlənir.

Mənbə: Müəllif tərəfindən mövzu üzrə ümumiləşdirilərək tərtib edilmişdir.

Cədvəl 1-də investisiya mühitinin biznes infrastrukturunun inkişafına təsiri əsas istiqamətlər üzrə sistemləşdirilmişdir. Buradan görünür ki, investisiya mühiti yalnız maliyyə vəsaitlərinin iqtisadiyyata cəlb olunması ilə məhdudlaşmır. O, eyni zamanda, sahibkarlıq fəaliyyətinin genişlənməsi, istehsal və xidmət sahələrinin modernləşməsi, regionların inkişafı, rəqəmsallaşma və dayanıqlı iqtisadi artım üçün mühüm baza yaradır.

İlk növbədə, maliyyə resurslarına çıxış biznes infrastrukturunun inkişafında əsas şərtlərdən biridir. Sahibkarların bank kreditləri, investisiya fondları, dövlət dəstəyi proqramları və güzəştli maliyyələşmə mexanizmlərindən istifadə edə bilməsi onların fəaliyyət imkanlarını artırır. Maliyyə resurslarına çıxış asan olduqda müəssisələr yeni avadanlıqlar ala, istehsal sahələrini genişləndirə, yeni xidmət növləri yarada və bazarda daha rəqabətli mövqe tuta bilirlər. Bu isə ümumilikdə biznes infrastrukturunun daha çevik və səmərəli fəaliyyət göstərməsinə səbəb olur (Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi, 2024; Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, 2024).

Cədvəldə xüsusi yer tutan istiqamətlərdən biri də nəqliyyat və logistika infrastrukturudur. İnvestisiyaların avtomobil yollarına, dəmir yolu xətlərinə, limanlara, anbar təsərrüfatına və logistika mərkəzlərinə yönəldilməsi məhsulların daşınmasını daha rahat və azxərcli edir. Logistika sistemi inkişaf etdikdə müəssisələr xammalı daha tez əldə edir, hazır məhsulları isə daxili və xarici bazarlara daha sürətlə çatdırırlar. Bu da ticarət dövriyyəsinin artmasına, ixrac potensialının genişlənməsinə və sahibkarların bazarlara çıxış imkanlarının yaxşılaşmasına şərait yaradır.

Sənaye parkları və texnoparklar investisiya mühitinin biznes infrastrukturuna təsirini göstərən mühüm sahələrdəndir. Belə ərazilərdə sahibkarlar üçün hazır mühəndis-kommunikasiya xətləri, istehsal sahələri, vergi və gömrük güzəştləri, idarəetmə və məsləhət xidmətləri təqdim olunur. Bu imkanlar investorların xərclərini azaldır və layihələrin daha qısa müddətdə həyata keçirilməsinə kömək edir. Sənaye parklarının inkişafı qeyri-neft sektorunun genişlənməsinə, innovativ istehsal sahələrinin yaranmasına və yeni iş yerlərinin açılmasına müsbət təsir göstərir. Müasir dövrdə rəqəmsal infrastrukturun inkişafı da investisiya mühitindən birbaşa asılıdır. Elektron ticarət platformaları, rəqəmsal ödəniş sistemləri, onlayn dövlət xidmətləri, avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemləri və informasiya texnologiyaları biznesin daha sürətli və şəffaf fəaliyyət göstərməsinə imkan verir. Rəqəmsal infrastruktur inkişaf etdikdə sahibkarlar müştərilərlə daha rahat əlaqə qurur, əməliyyat xərclərini azaldır və bazar dəyişikliklərinə daha tez uyğunlaşırlar. Bu baxımdan rəqəmsallaşmaya yönəldilən investisiyalar biznes mühitinin müasir tələblərə uyğun formalaşmasında xüsusi rol oynayır (Çetin və Seker, 2022).

Cədvəldə göstərilən enerji infrastrukturunu da biznesin davamlı fəaliyyəti üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır. Müəssisələrin fasiləsiz və keyfiyyətli enerji ilə təmin olunması istehsal prosesinin dayanmadan həyata keçirilməsinə şərait yaradır. Enerji təminatında problemlər yarandıqda istehsal xərcləri artır, məhsuldarlıq azalır və biznes fəaliyyəti zəifləyir. Buna görə də enerji sahəsinə, xüsusilə alternativ və bərpa olunan enerji layihələrinə investisiya qoyuluşu biznes infrastrukturunun dayanıqlığını artırır. Bu həm də yaşıl iqtisadiyyat prinsiplərinin tətbiqinə imkan yaradır. Hüquqi və institusional mühitin yaxşılaşdırılması investisiya cəlbəediciliyinin əsas şərtlərindən biridir. İnvestorların hüquqlarının qorunması, şəffaf idarəetmə mexanizmlərinin tətbiqi, qanunvericiliyin sabitliyi və dövlət qurumları ilə sahibkarlar arasında səmərəli əlaqələrin qurulması biznes mühitinə inamı artırır. Əgər investor öz kapitalının qorunacağına və fəaliyyətinin qanuni əsaslarla dəstəklənəcəyinə əmin olarsa, həmin ölkəyə və ya regiona investisiya qoymaqda daha maraqlı olur. Bu isə biznes infrastrukturunun inkişafını sürətləndirir.

Cədvəldə qeyd olunan regional inkişaf istiqaməti də mühüm əhəmiyyətə malikdir. İnvestisiyaların yalnız paytaxt və iri şəhərlərdə deyil, regionlarda da yerləşdirilməsi iqtisadi inkişafın daha balanslı olmasına kömək edir (Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı, 2021; Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi, 2024). Regionlarda sənaye zonalarının, logistika mərkəzlərinin, turizm obyektlərinin, kənd təsərrüfatı emalı müəssisələrinin və xidmət sahələrinin yaradılması yerli əhalinin məşğulluğunu artırır. Bu proses regionlardan mərkəzə miqrasiyanın azalmasına, yerli sahibkarlığın inkişafına və sosial-iqtisadi bərabərliyin güclənməsinə səbəb olur.

Son olaraq, yaşıl və dayanıqlı investisiyalar biznes infrastrukturunun gələcək inkişafında mühüm perspektiv istiqamət kimi çıxış edir. Enerji səmərəliliyi, tullantıların idarə olunması, ekoloji təmiz istehsal texnologiyaları və bərpa olunan enerji mənbələrinə qoyulan investisiyalar həm iqtisadi, həm də ekoloji baxımdan faydalıdır. Bu cür investisiyalar müəssisələrin xərclərini uzunmüddətli dövrdə azaldır, onların beynəlxalq bazarlarda rəqabət qabiliyyətini artırır və sosial məsuliyyətli biznes modelinin formalaşmasına şərait yaradır (World Bank, 2025).

Ümumilikdə, cədvəlin izahı göstərir ki, investisiya mühiti ilə biznes infrastrukturunda qarşılıqlı və tamamlayıcı əlaqə mövcuddur. Əlverişli investisiya mühiti biznes infrastrukturunun inkişafını sürətləndirir, inkişaf etmiş biznes infrastrukturuna isə yeni investisiyaların cəlb edilməsini asanlaşdırır. Buna görə də müasir dövrdə investisiya siyasəti yalnız kapital qoyuluşlarının artırılmasına deyil, həm də infrastrukturun keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, innovasiyaların tətbiqinə, regionların inkişafına və dayanıqlı iqtisadi modelin formalaşdırılmasına yönəldilməlidir (Yılmaz, 2021).

Nəticə

Aparılan təhlil göstərir ki, investisiya mühiti biznes infrastrukturunun inkişafında həlledici amillərdən biridir. Əlverişli investisiya şəraiti sahibkarlıq fəaliyyətinin genişlənməsinə, yeni müəssisələrin yaradılmasına, mövcud istehsal və xidmət sahələrinin modernləşdirilməsinə, həmçinin, iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına mühüm təsir göstərir. İnvestisiya mühiti nə qədər sabit, şəffaf və cəlbedici olarsa, biznes subyektlərinin fəaliyyət imkanları da bir o qədər genişlənir. Tədqiqat nəticəsində müəyyən olunur ki, biznes infrastrukturunun inkişafı yalnız fiziki obyektlərin — yolların, logistika mərkəzlərinin, sənaye parklarının və enerji şəbəkələrinin qurulması ilə məhdudlaşmır. Müasir mərhələdə rəqəmsal xidmətlər, maliyyə mexanizmləri, texnoparklar, innovasiya mərkəzləri, elektron ticarət platformaları və institusional dəstək sistemi də biznes infrastrukturunun əsas elementləri kimi çıxış edir. Bu sahələrə yönəldilən investisiyalar sahibkarların bazara çıxışını asanlaşdırır, əməliyyat xərclərini azaldır və iqtisadi fəallığı artırır.

Eyni zamanda, investisiya mühiti ilə biznes infrastrukturunda qarşılıqlı əlaqə mövcuddur (Asian Development Bank, 2023; U.S. Department of State, 2024). Bir tərəfdən, əlverişli investisiya mühiti infrastruktur layihələrinin reallaşdırılmasına imkan yaradır. Digər tərəfdən, inkişaf etmiş biznes infrastrukturuna investorlar üçün daha etibarlı və səmərəli fəaliyyət şəraiti formalaşdırır. Bu baxımdan investisiya siyasətinin təkmilləşdirilməsi, hüquqi və institusional mühitin gücləndirilməsi, regionlarda infrastruktur layihələrinin genişləndirilməsi və innovativ texnologiyaların tətbiqi mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Ümumilikdə, investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması biznes infrastrukturunun davamlı inkişafını təmin etməklə yanaşı, qeyri-neft sektorunun genişlənməsinə, regionlarda məşğulluğun artmasına, sahibkarlığın güclənməsinə və iqtisadiyyatın diversifikasiyasına şərait yaradır. Gələcək perspektivdə yaşıl investisiyaların, rəqəmsal texnologiyaların, dövlət-özəl tərəfdaşlığının və innovasiya əsaslı layihələrin genişləndirilməsi biznes infrastrukturunun daha dayanıqlı, səmərəli və rəqabətqabiliyyətli inkişafına mühüm töhfə verə bilər.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. (2021). *Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər*. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin rəsmi saytı.
2. Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi. (2024). *Sahibkarlığın inkişafı və investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması üzrə məlumatlar*. Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi.
3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi. (2024). *Azərbaycanın statistik göstəriciləri*. Dövlət Statistika Komitəsi.
4. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı. (2024). *Maliyyə sabitliyi hesabatı*. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı.
5. Asian Development Bank. (2023). *Infrastructure investment and sustainable development in developing economies*. Asian Development Bank.
6. Çetin, M., & Seker, F. (2022). Altyapı yatırımları, doğrudan yabancı sermaye ve ekonomik büyüme ilişkisi. *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 45–63.

7. OECD. (2024). *Investment policy developments in 61 economies between 16 March 2023 and 15 February 2024*. OECD Publishing.
8. OECD. (2023). *Improving the landscape for sustainable infrastructure financing*. OECD Publishing.
9. UNCTAD. (2024). *World Investment Report 2024: Investment facilitation and digital government*. United Nations Conference on Trade and Development.
10. U.S. Department of State. (2024). *2024 Investment Climate Statements: Azerbaijan*. U.S. Department of State.
11. World Bank. (2025). *Azerbaijan Enterprise Survey 2024*. World Bank Group.
12. Yılmaz, B. E. (2021). Yatırım ortamının ekonomik büyüme ve girişimcilik üzerindeki etkileri. *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 115–132.